

Dosarul nr.2ra-2150/18

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (L. Bagrin)

Instanța de apel - Curtea de Apel Chișinău (A. Panov, M. Anton, V. Cotorobai)

ÎN C H E I E R E

24 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Nina Vascan
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Osadcii Sergiu
împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor și Administrația Națională a
Penitenciarelor cu privire la constatarea faptului aplicării tratamentelor inumane și
degradante, ce lezează demnitatea umană și încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care au
fost respinse apelurile declarate de Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției și
Osadcii Sergiu și menținută hotărârea din 26 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău,
sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 06 martie 2017, Osadcii Sergiu s-a adresat în instanța de judecată cu cererea
de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea
faptului aplicării tratamentelor inumane și degradante, ce lezează demnitatea umană și
repararea prejudiciului moral.

În motivarea cererii a reiterat prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29
martie 2016 a fost condamnat la 5 ani și 6 luni închisoare cu executare în penitenciar
de tip semi închis, pe un termen 23 august 2013-23 februarie 2019, în baza art. 238,
327 alin. (1) și 84 alin. (4) din Codul penal.

Începând cu 06 septembrie 2013-30 septembrie 2013; 04 octombrie 2013-13
martie 2014; 14 august 2014-04 septembrie 2014, 20 noiembrie 2014- 25 noiembrie
2014, 26 noiembrie 2014-08 decembrie 2014, 09 decembrie 2014-22 ianuarie 2015 s-a
aflat în penitenciarul nr. 13 din mun.Chișinău în celulele 01. 02. 03. 91. 72. 18, 13, 17,
104, 92.121, 116, 60, 105, 143 și 84. În condiții absolut degradante și inumane, bine
cunoscute și constatate nu numai de către autoritățile R Moldova, dar și de un șir de
instituții internaționale.

Reclamantul a invocat că celulele nr.17 și 60 sunt încăperi destinate carantinei și
sunt amplasate în interiorul penitenciarului, fără acces direct la lumină și aer curat.
încăperi în care deținuții se dețin pe o perioadă de până la 15 zile, iar celulele 01. 02.
03. 1 16 și 121 sunt amplasate în subsolul penitenciarului, la fel fără acces direct la

lumina solară.

Celulele în care a fost deținut erau supraaglomerate nu doar norma de spațiu locativ stabilit pentru condamnat, dar și suprafața totală a celulei în partea ce revine unui deținut este evident mai mică de 4 m², suprafața totală a veceului, a bucătăriei improvizate și a paturilor deținuților, ceea ce contravine art. 225 alin. (4) Codul de executare.

Osadcii Sergiu a indicat că deși prin comunicatul P-13 cu nr. 10/0-229/16 din 30 septembrie 2016 se afirmă că numărul admis este de 1000 deținuți, în realitate fiind mult mai mare, fapt confirmat inclusiv și prin raportul avocatului poporului din 02 februarie 2016.

A fost admisă încălcarea gravă a normelor igienice: acest fapt se exprimă prin amplasarea în celulă a veceului neizolat lângă masa pentru consumul hranei și paturi, lipsa lavoarelor, umiditate sporită, fumatul condamnaților, în celule deținându-se persoane în mare parte fumători, din cauza suprapoluării și ventilației insuficiente, fumul acumulându-se în cantități mari, provocând prejudiciu sănătății sale, iluminarea insuficientă-în celulele amplasate în semi-subsolul P-13 și încăperile destinate carantinei, lumina solară nu pătrundea, în penitenciare era instituit un regim de deconectare a energiei electrice zilnic între orele 02⁰⁰-05⁰⁰; 09⁰⁰-12⁰⁰, 14⁰⁰-17⁰⁰, ceea ce acționa extrem de înjositor și negativ, neavând posibilitatea de a privi TV; de a asculta radio-ul; a mânca, spăla hainele, ceea ce contravine art. 225 alin. (1) Codul de executare. Ventilarea insuficientă a celulelor în condițiile umidității sporite în celule, destul de frecvent se forma mucegai și regulat apăreau maladii infecțioase (tuberculoză, pneumonie), dar și acutizarea maladiilor cronice. Aprovizionarea deținuților cu saltele vechi, uzate, murdare și nedezinfectate, lipsa totală a lenjeriei de pat, stare generală nesatisfăcătoare a celulelor, deținerea comună în celule a persoanelor condamnate pentru prima dată și a celor ce au executat pedeapsa cu închisoare.

Reclamantul consideră că anume aceste condiții degradante și inumane de detenție au dus la suportarea unor maladii, cronice ca diateze urică, pielonefrită cronică și prostatită cronică în remisie, evoluând în forme de acutizare, aflându-se în perioada 06 septembrie 2013-22 ianuarie 2015 în penitenciarul sus-numit, frecvent apela la asistența medicală, iar la 11 noiembrie 2013, 22 iulie 2014-01 august 2014, 29 septembrie 2014, 27 octombrie 2014 și 16 ianuarie 2015, i-a fost prescris și a urmat curs de tratament medicamentos necesar.

Condițiile de detenție au fost constatate și monitorizate în multiple rapoarte efectuate de organizații internaționale și jurisprudența CtEDO.

În cadrul examinării cauzei instanța a concretizat cercul participanților la proces, fiind atrași în calitate de copârâți Ministerul Finanțelor și Departamentul Instituțiilor Penitenciare, reorganizat în (Agenția Națională a Penitenciarilor).

Prin cererea de completare a pretențiilor din 05 mai 2017 reclamantul a solicitat constatarea faptului aplicării tratamentelor inumane și degradante, ce lezează demnitatea umană, drept subiectiv prevăzut de art. 3 CEDO și încasarea prejudiciului în mărime de 250 000 lei.

Prin hotărârea din 26 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de Osadcii Sergiu a fost admisă parțial.

S-a constatat faptul aplicării tratamentelor inumane și degradante, ce lezează

demnitatea umană, drept subiect prevăzut de art.3 CEDO în privința lui Osadcii Sergiu.

S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Osadcii Sergiu 20000 de lei cu titlu de prejudiciul moral. În rest, pretențiile au fost respinse ca nefondate.

Pentru a hotărî astfel, instanța a constatat că în perioada 06 septembrie 2013-04 decembrie 2015 reclamantul s-a aflat în Penitenciarul nr.13 din mun. Chișinău.

A fost deținut în condiții inumane și degradante, care au dus la suportarea unor maladii cronice precum diateză urică, pielonefrită cronică, prostatică cronică.

Cuantumul prejudiciului de 250 000 de lei instanța l-a considerat excesiv de mare, iar suma de 20000 de lei a considerat-o că corespunde calității de echivalent bănesc echitabil pentru suferințele cauzate și consecințele suportate în urma deținerii în condiții inumane.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 25 octombrie 2017, Ministerul Finanțelor a declarat apel împotriva hotărârii din 26 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii menționate și respingerea cererii de chemare în judecată depusă de Osadcii Sergiu.

La fel, și Osadcii Sergiu nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 25 octombrie 2017, a declarat apel solicitând casarea hotărârii din 26 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru în partea respingerii acțiunii și admiterea integrală a cererii de chemare în judecată.

La 12 ianuarie 2018, a declarat apel Ministerul Justiției, solicitând casarea integrală a hotărârii din 26 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și respingerea cererii de chemare în judecată depusă de Osadcii Sergiu ca neîntemeiată.

Prin decizia din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Finanțelor, Ministerul Justiției și Osadcii Sergiu și s-a menținut hotărârea din 26 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 09 august 2018, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 25 ianuarie 2018 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 26 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor menționate supra și emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Osadcii Sergiu.

Recurentul a declarat cerere de recurs în temeiul art.432, alin.(2) lit.c) care statuează că se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

În motivare a indicat că soluția instanțelor ierhic inferioare este neîntemeiată. Aprecierea sub aspectul material al art.3 din Convenție a condițiilor de detenție, în practica Curții Europene se supune acelorași reguli de abordare începând cu regula depășirii nivelului minim de severitate admisibilă, invocându-se caracterul individual al fiecărui cau aparte și apreciere cumulativă a tuturor condițiilor de detenție.

Recurentul a menționat că în cadrul examinării cauzei a prezentat instanței de fond, precum și instanței de apel, probe și informații care combat alegațiile declarative ale reclamantului, deoarece acestea nu corespund realității. Însă instanțele nu s-au expus asupra probelor prezentate, fiind preluat în mod arbitrar doar poziția reclamantului.

În motivarea hotărârii instanța de fond a făcut trimitere la rapoartele CPT,

referitor la vizitele efectuate în Republica Moldova, date referitoare la perioada octombrie 1998- septembrie 2004, adică anterior perioadei de deținere a intimatului în Penitenciarul nr.13 din mun. Chișinău.

Totodată, a relatat că rapoartele CPT, nu vizează condițiile de detenție pentru un deținut în parte sau o celulă a instituției privită individual, dar situația de detenție per ansamblu.

În opinia recurentului nu s-a adeverit faptul că Osadcii Sergiu a fost supus unui tratament inuman și degradant prin încălcarea prevederilor art.3 CEDO, prin deținerea conform alegațiilor lui, în condiții de insuficiență de lumină naturală, lipsa ventilației, hrană insuficientă și de proastă calitate.

La acordarea prejudiciului moral instanța a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrat argumentele tuturor participanților la proces. Evaluarea prejudiciului moral nu presupune deteminarea prețurilor suferințelor fizice și psihice, ci aprecierea multilaterală a tuturor consecințelor negative ale prejudiciului și a implicațiilor acestora pe toate planurile vieții sociale ale persoanei vătămate, iar cuantumul acordat cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 20 000 de lei, este mult prea exagerat și nejustificat.

Prin referința depusă la 03 octombrie 2018, Osadcii Sergiu a menționat că recursul depus de Ministerul Justiției este neîntemeiat. Instanțele învestite cu judecarea fondului au făcut o cercetare corectă, completă și obiectivă a tuturor probelor prezentate de părți, constatând și apreciind corect nu doar condițiile inumane și degradante de detenție din Penitenciarul nr.13, dar și impactul negativ al suferințelor fizice și psihice în perioada deținerii. A pledat pentru inadmisibilitatea recursului.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 25 ianuarie 2018.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Prin scrisoarea de comunicare atașată la materialele dosarului, instanța de apel a expeditat participanților la proces copia deciziei motivate la 16 februarie 2018, însă la materialele dosarului lipsesc date referitoare la recepționarea deciziei.

Recurentul a indicat că cu decizia motivată a instanței de apel a făcut cunoștință la 22 iunie 2018.

Cererea de recurs a fost declarată la 09 august 2018, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu

privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Nina Vascan

Dumitru Mardari